

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av en violin funnen i Uppland

Linderson, Hans

2020

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2020). *Dendrokronologisk analys av en violin funnen i Uppland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2020:62). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

20 September 2020

**Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2020:62
Hans Linderson****DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV EN VIOLIN FUNNEN I UPPLAND****Uppdragsgivare:** Leif Magnusson, Torkelgatan 18C, 753 29 Uppsala**Område:** Uppland Prov nr: 56034-56037 Antal brädstycken/uppmätta radier, 3/9**Dendrokronologiskt objekt:** Lock ,1 & ,2 & ,3 är tre olika brädor**Resultat:**

Dendro nr:	ProvNr Beskrivning Samtliga från lock utsida om ej annat nämns. Övre= över midjan	Träd- slag	Antal ÅR; 1 radie om inget annat anges	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter)/lika med V(vinterhalv-året) Sammanvägt ST
56034,1	Insida vänster center, nedre	Gran	69	Ej W	1879	E 1879
56035,1	Vänster ,nedre center	Gran	69	Ej W	1876	E 1876
56036,1	Vänster, övre center	Gran	68	Ej W	1877	E 1877
56037,1	Vänster ,nedre center högkant	Gran	54	Ej W	1864	E 1864
56034,2	Insida höger center	Gran	64	Ej W	1874	E 1874
56035,2	Höger nedre center	Gran	69	Ej W	1879	E 1879
56036,2	Höger övre center	Gran	66	Ej W	1875	E 1875
56037,2	Höger nedre center högkant	Gran	41	Ej W	1850	E 1850
56035,3	Ytterst vänster nedre	Gran	40	Ej W	1860	E 1860

Kommentarer till resultaten

Virket är av **gran** och är avverkat **1879 eller senare**. Locket består av fyra olika ”brädor”. De två centrala brädorna är satta så att yttersta yngsta årsringarna sitter mot varandra. Tre undersöktes samtliga kommer från samma träd.

Uppmätningen gjordes från insidan (56034), utsidan (56035 och 56036) på det radiära snittet samt på tvärsnittet, således 90 graders vinkel från övriga mätningar, lockets underkant (56037).

Bedömning av fällningstid

Granvirke saknar synbar splint så att man kan bestämma exakt avverkningstid endast om man har så kallad vankant i virket. Denna saknas av förklarliga skäl på virke i en fiol. Tittar man på dateringsbilden och utesluter virkesdelar som är avslutade långt före vankanten på grund av tekniska skäl, så får man att sex radier avslutas under åren 1874-1879. Virkets äldsta del ligger "ohälsosamt" nära mårgen. Årsringarna böjer av mot mårgen så att snittet inte är perfekt radiärt uttaget ur stocken. Min tanke med detta är, att man inte slösar bort den bästa, yttersta, delen av stocken för att använda mer av de snedställda årsringarna närmast mårgen. Virket bör därför vara **avverkat vinterhalvåret 1879/80 eller ett fåtal år senare.**

Provenienser samt skogliga noteringar

Trädet uppvisar 72 årsringar avståndet till mårge är cirka fyra år. Mårgeåldern är således cirka 76-80 år. Om man antar att virket är taget 1-2 meter över markytan så borde groddåret inträffat på tidigt 1790-tal.

Trädets proveniens är Uppland, bäst dateras virket mot Borntorps gård fem km norr om Massum.

Beskrivning av tabellen ovan

"Dendroidentitetsnummer", är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

"Antal år", årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med "+n".

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen "ew" eller "lw" dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

"splint, vankant, bark" indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). "nära vankant" uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten ("ej sp") anges en så kallad "efterdatering" (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

"Datering av yttersta årsring i provet", är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges "ej datering". Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

"Beräknat fällningsår" här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891